

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging.

No. 134.

Deel VI.

1 November 1923.

Adres der Redactie:

DR. J. Th. OUDEMANS, SCHOVENHORST, PUTTEN (G.).

INHOUD: JHR. DR. ED. EVERTS, Derde vervolg op het aanhangsel in „Coleoptera Neerlandica” III. (Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna XLI) en Derde Lijst van Verbeteringen en Drukfouten in „Coleoptera Neerlandica” III en II.

De Bibliotheek der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, Plantage Middenlaan 15, Amsterdam, is geopend op werkdagen van 9—12 en van 1—5 uur, des Zaterdags slechts van 9—12 uur.

DERDE VERVOLG OP HET AANHANGSEL
IN „COLEOPTERA NEERLANDICA” III.

**(Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche
Coleopteren-fauna XLI).**

- Op blz. 17. **Bembidion velox** L. (67¹). Door den Heer (Col. Neerl. III). *A. C. Nonnekens* werd bij Wijk-bij Duurstede, Juli, een exemplaar gevangen met drie groenachtige, doffe vlekjes op elk der dekschilden, volkomen symmetrisch geplaatst. Evenals reedseene *a. bimaculatum* Uyttenb. benoemd is, zou deze als **trimaculatum** nov. ab. kunnen geduid worden. Met dank werd dit aan mij afgestaan.
- „ „ 35. **Anisodactylus nemorivagus** Dfts. (273). De var. **atricornis** Steph. (atripes Ganglb.) werd, door den heer *L. A. W. C. Venmans*, bij Stratum (N.-Br.), Maart, gevangen en welwillend voor mijne collectie aangeboden. De zijgroef van het halsschild is naar voren sterk versmald,

(1) Nummers in de Lijst der in Nederland en het aangrenzend gebied voorkomende Coleoptera, 1906.

- de dekschilden aan het uiteinde sterker uitgerand dan bij *binotatus*; de dijen zwart en de schenen roodachtig. Lengte 8 m.m.
- Op blz. 39. **Masoreus Wetterhali** Gyllh. (309). In mijne collectie bevindt zich een exemplaar van a. **Delahoni** Schilsky, voor vele jaren, door wijlen Mr. *Th. Lucassen*, bij den Haag, Juli, gevangen.
- „ „ 72. **Aleochara puberula** Klug (475bis). Ik ving in het Haagsche Bosch, Sept., een ongewoon klein exemplaar (forma nana), ongeveer van de grootte van *Atheta laticollis* Steph. (2½ m.m.)
- „ „ 95. **Atheta fungi** Grav. (561). De Heer *P. van der Wiel* ving bij Wassenaar, Juli. een zeer afwijkend exemplaar, bij hetwelk de bestippeling op het voorlijf, vooral op kóp en halsschild, opvallend grof en korrelig is, vergeleken met de fijne, dichte bestippeling bij het type. Op den kop is de bestippeling iets minder dicht dan op het halsschild; op de dekschilden iets minder grof. Tusschen de grove bestippeling is eene duidelijke chagrineering zichtbaar. Kop en halsschild zwartbruin, dekschilden kastanjebruin; achterlijf op de eerste tergiten geelachtig, de achterhelft zwart. Sprieten geelachtig, naar het uiteinde iets berookt; pooten geel. Eindlid der sprieten even lang als de voorafgaande twee leedjes te zamen. Ik noem deze opvallend korrelige afwijking: **granulata** nov. ab. Met dank ontving ik het exemplaar voor mijne collectie.
- „ „ 97. **Atheta subtilis** Scriba. (604bis). De heer *F. Th. Valck Lucassen* ving bij Doetinchem, Juni, één exemplaar, dat, met mijn dank, voor mijne collectie bestemd werd.
- „ „ 98. **Atheta mortuorum** Thoms. (606ter). Ik zeefde één enkel exemplaar uit plantenresten in het Haagsche bosch, Aug.
- „ „ 98. **Atheta luctuosa** Muls. et Rey (606quat.). De Heer *P. van der Wiel* ving bij St. Pieter (Maastricht), Maart, een exemplaar, dat welwillend voor mijne collectie werd aangeboden.

- Op blz. 99. **Atheta nitidicollis** Fairm. (593bis). Dr. *D. Mac Gillavry* ving bij Putten (Geld.), Juni, een ♂, dat, met mijn dank, aan mij werd afgestaan. Ik zag ook plompere, bredere exemplaren uit Exaten (L.) en den Haag, die, naar het mij voorkomt, ♀♀ zijn.
- „ „ 104. **Leptusa angusta** Aubé (analis Gyllh.) (667ter). Door de vriendelijkheid van Pater *F. Rüschkamp* S. J. ontving ik een exemplaar dat bij Valkenburg, Juni, gevangen is.
- „ „ 106. **Oligota parva** Kr. (688bis) en **Oligota apicata** Er. (692bis) werden in Amsterdam, Nov., door den Heer *P. van der Wiel* in Para-noten gevonden. Met mijn dank werden exemplaren voor mijne collectie gegeven.
- „ „ 107. **Tachinus fimetarius** F. (715). De Heer *G. van Roon* ving bij Winterswijk een melanistisch exemplaar, dat aan een zeer kleinen *T. elongatus* Gyllh. herinnert. Het lichaam is geheel zwart, zoo ook de achterlijfstergiten; de sprieten zijn pekzwart. Slechts een flauwe schijn aan den zijrand van het halsschild en van een schouder-vlekje zijn geelachtig gebleven. Ik noem deze: **melanarius** nov. ab. Met mijn dank werd dit exemplaar voor mijne collectie afgestaan.
- „ „ 120. **Philonthus laminatus** Creutz. (822). De bij Zeeburg (Amsterdam) gevangen ab. met steenroode dekschilden, waarop geringen groenachtigen weerschijn en dichte rossige beharing (Ent. Ber. 104), noem ik: **pseudonitidus** nov. ab., van wege eenige gelijkenis met, de niet bij ons voorkomende, *Phil. nitidus* F. Het exemplaar heb ik te danken aan de vriendelijkheid van den Heer *J. H. E. Wittpen*.
- „ „ 126. **Xantholinus glabratus** Grav. (881). De **merdarius** Nordm. (met roode pooten) zag ik uit Zeist, Doetinchem en Kolhorn.
- „ „ 134. **Stenus longitarsis** Ths. Alle uit Nederland vermelde exemplaren van *St. intricatus* Er. (955) waren onjuist gedetermineerd; ook die

uit Breda (*Heylaerts*) waren door *Fauvel* verkeerd bestemd. De heer *J. Ste. Claire Deville* schrijft mij, dat hij mijne zienswijze volkomen deelt en dat alles uit ons gebied dus is *St. longitarsis* Ths., terwijl *St. intricatus* Er. in Zuid-Europa gevonden wordt en uit onzeliesten moet geschrapt worden. *Fauvel* determineerde ook wel fransche exemplaren van *St. longitarsis*, ten onrechte als *intricatus*.

- Op blz. 134. ***Stenus clavicornis*** Scop. (956). Bij sommige ♂♂ is het eindlid der kaaktasters geheel, het voorlaatste lid voor de helft berookt; ook zijn de donkerder geelroode pooten van donkerbruine schenen voorzien, ook het laatste derde gedeelte der dijen is zwart. *Hubenthal* noemde deze afwijking a. **obscuripalpis**, welke echter niet scherp van het type onderscheiden is.
- „ „ 136. ***Stenus confusus*** J. Sahlbg. (*aemulus* Thoms., non Er.) (972bis). Deze, uit Finland beschrevene soort, welke door *Thomson*, naar 't schijnt, met *aemulus* Er. (d.i., de ook bij ons voorkomende, *S. nitens* Steph.) verwisseld werd, behoort tot het subgenus *Nestus*. Dr. *A. Reclaire* ving van deze interessante soort, slechts één enkel exemplaar bij Beetsterzwaag, Juni, dat, dank zijne vriendelijkheid, voor mijne collectie werd afgestaan. Het achterlijf is dik gerand, de eerste drie onbedekte tergiten vertoonen 4 korte, kielvormige verhevenheden aan de basis. Lichaam, met de pooten, eenkleurig zwart, glanzig. Het eerste kaaktasterlid geel. Dekschilden met tamelijk vlakke oneffenheden, evenals kop en halsschild opvallend grof en dicht, het achterlijf veel fijner bestippeld. Voorhoofd met twee langsgroeven en daartusschen zwak kielvormig verheven. Kop iets smaller dan de dekschilden en duidelijk breder dan het halsschild. Halsschild $1\frac{1}{3}$ maal zoo lang als breed. Deze soort herinnert aan *bupthalmus*, maar de bestippling op het voorlijf

is veel grover en komt meer met die van lustrator overeen, ook doet zij aan nitens denken, maar de bestippeling is bij die soort iets mindergrof en de dekschilden zijn gelijkmatig gewelfd en niet van oneffenheden voorzien. Ook bestaat eenige gelijkenis met gallicus, maar deze is grooter ($4\frac{1}{2}$ mm.) en vertoonen de eerste 3 onbedekte tergiten slechts ééne enkele, korte, kielvormige verhevenheid. Lengte 4 mm.

- Op Blz. 148. **Trogophloeus corticinus** Grav. (1048). Exemplaren met bruine of geelbruine dekschilden en veelal ook aldus gekleurd halsschild, benevens de sprietwortel, de tasters en de pooten lichter gekleurd, vormen de a. **fulvipennis** Fauv.
- „ „ 168. **Euthia plicata** Gyllh. (1148bis). Bij Nunspeet, Aug., en Hilversum, April, werden, door de Heeren Dr. *Mac Gillavry* en Dr. *A. Reclaire*, exemplaren bij *Formica exsecta* Nijl. gevangen en, met mijn dank, voor mijne collectie afgestaan.
- „ „ 182. **Thanatophilus (Silpha) sinuatus** F. (1200). *Semenov* beschreef eene a. **erythrurus** uit Rusland, bij welke het uiteinde van het achterlijf licht bruinrood is. Een dergelijk exemplaar (♂) ving ik voor vele jaren bij den Haag, Juli. — Van den Heer *C. J. Dixon* ontving ik destijds een exemplaar uit Valkenburg, dat geheel bruinrood is, op de geheele onderzijde nog lichter dan op de bovenzijde, slechts de 3 eindleedjes der sprieten en de oneffenheden op het halsschild zijn donker gekleurd; zonder twijfel een onuitgekleurd exemplaar.
- „ „ 189. **Agathidium nigrinum** St. (1250bis). Het type bij Aalbeek (Limburg), Nov., op moerasgrond. Met mijn dank werd dit unicum door Pater *F. Rüschkamp* S. J. voor mijne collectie afgestaan.
- „ „ 190. **Sacium pusillum** Gyllh. (1255ter). Eén enkel exemplaar werd, door Pater *F. Rüschkamp* S. J., bij Exaten (Baexem), Limburg, achter plataanschors, Febr., gevangen en welwillend voor mijne collectie bestemd.

- Op blz. 212. **Olibrus affinis** Strm. (1352). Geheel geelbruine of roodgele exemplaren zijn: a. **Lederi** Flach (rufus Guilleb.). Ik bezit een exemplaar uit Hilversum, Juli, voor vele jaren van Dr. *Mc. Gillavry* ontvangen.
- „ „ 225. **Rhizophagus picipes** Oliv. (politus Hellw.) (1450). Evenals de a. *bifoveolatus* Rüschk., vond Pater *F. Rüschkamp* S. J. bij Exaten nabij Baexem (Limburg), Octob., onder een rotten meloen, eene door hem genoemde: **quadrifoveolatus** nov. ab., met vier vlakke, symmetrisch geplaatste groefjes op de schijf van het halsschild. Wellicht zijn dit slechts individueele afwijkingen. Eene dergelijke ab. sculpt. is niet zeldzaam bij *Monotoma picipes* Hrbst. (a. *cavicula* Reitt.).
- „ „ 274. **Trogoderma granarium** Everts (**Khapra** Arrow) (1706bis). De Khapra-kever, zie: Entom. Bericht. No. 131, 1 Mei 1923. Sedert is deze soort als schadelijk waargenomen in opgeslagen gerst eener bierbrouwerij te Rotterdam, waar vooral groote massa's okergele, sterk behaarde larven, bij het ledigen en uitzwavelen van de silo, te voorschijn kwamen. Ook *G. J. Arrow* beschreef deze soort, in 1917, als „an Indian Grain-pest”, uit tarwe in Engelsch-Indië. Behalve ook in Engeland, werd zij nog in Berlijn en aan den Niederrhein, als schadelijk, ingevoerd.
- „ „ 274. **Trogoderma tricolor** Arrow (The Annals and Magaz. of Nat. Hist. vol. XV. 8 series. London 1915 p. 431) (1706ter). Deze soort welke voor vele jaren, door wijlen *Mr. A. Leesberg*, uit eene lading Arachiden-noten, in eene slaoliefabriek te Delft, verkregen werd, beschouwde ik ten onrechte als goed uitgekleurde exemplaren van *T. granarium*. De beschrijving van *T. tricolor*, welke ik in Col. Neerl. III 1922 blz. 274 als slot van de mededeeling over *T. granarium* liet volgen, is nader aldus aan te vullen naar de beschrijving van *Arrow*, van kevers uit Yemen in Arabië. —

Het lichaam is eenigszins lang-ovaal, tamelijk glanzig, zwart. Dekschilden aan het uiteinde helder rood, welke kleur zich soms over het grootste gedeelte van de oppervlakte uitbreidt; dicht —, op het halsschild fijner bestippeld; fijn grijs behaard. Halsschild aan weerszijden en voor het schildje met een wit schubvlekje, zoo ook de dekschilden met drie, uit witte schubvlekjes bestaande, als 't ware onderbroken, dwarsbanden; soms staan de witte schubvlekjes der voorste twee banden op smallen, rooden grond, als 't ware op roode dwarsbanden. De witte schubjes zijn langpuntig en niet, als bij *Anthrenus*, dicht aaneengesloten, maar met vrije uiteinden, los samengepakt. Sprieten en pooten rood. Sprietknots breed-ovaal en plat, 3-ledig; het eindlid bijna tweemaal zoo lang als de twee voorafgaande, zeer korte leedjes. Verschil in de sprieten bij ♂ en ♀ zag *Arrow* niet. De sprieten en de vrij lange pooten kunnen niet zoo volkomen als bij *Anthrenus*, in daarvoor bestemde uithollingen in de episternen ingelegd worden. Mijne exemplaren zijn 2—2 $\frac{1}{2}$ mm. lang; *Arrow* schrijft 3 mm.

- Op blz. 282. **Heterocerus flexuosus** Steph. (1753). Exemplaren bij welke de dekschilden zwart en totaal ongevekt zijn, werden door *Rey* tot eene a. **maurus** gerekend.
- „ „ 294 **Sphaeridium lunatum** F. (1828bis). De var. **pictum** Ménétr. uit den Caucasus (ik bezit een exemplaar van *Reitter*) is niet scherp van het type te onderscheiden. Een volkomen daarmede overeenstemmend exemplaar zag ik uit den Haag en een tusschenvorm uit Nijmegen. De uitbreiding van de stroogele topvlek reikt nu eens wat verder, dan eens wat minder ver naar voren. Vervalt als var. of ab.
- „ „ 299. **Ochthebius exaratus** Muls. (1857ter). Met dank ontving ik een exemplaar, door den heer *P. van der Wiel*, bij Doorwerth, April, gevangen.

- Op blz. 312. **Phyllopertha horticola** L. (1957). De a. **macularis** Muls. (naad en zijrand der gele dekschilden zwartachtig) ving ik bij Vianen en Wageningen.
- „ „ 315. **Trichius fasciatus** L. (1967). De a. **Linnei** Rossi ontving ik, met mijn dank, van den heer *K. Bernet Kempers*, uit Winterswijk, Juni. De a. **dubius** Muls. en een merkwaardigen vorm van de a. *interruptus* Muls. (bij welke de zwarte basaalband onderbroken is en alleen bestaat uit eene schouder- en eene groote scutellairvlek; dus als bij a. *scutellaris* Kr., maar waar de schoudervlekken en scutellairvlek niet aan de basis samenhangen), eveneens uit Winterswijk, Juni, ontving ik door de vriendelijkheid van den Heer *P. van der Wiel*. In de beschrijving (l.c.) heeft het den schijn alsof alleen eene zwarte humeraalvlek voorhanden is; de bedoeling is: behalve de andere twee zwarte banden.
- „ „ 348. **Cantharis (Thelephorus) albomarginata** Märk (2094bis). Van den heer *G. van Roon* ontving ik, met mijn dank, een ♀ uit Epen (Limburg), Juni.
- „ „ 349. **Rhagonycha translucida** Kryn. (2099bis) Dr. *A. Reclaire* ving bij Houthem, Juni, een ♂ dat, met mijn dank, voor mijne collectie werd aangeboden.
- „ „ 362. **Tillus elongatus** L. (2148). De a. ♂ *hyalinus* St., uit Valkenburg vermeld, vertoont eene geelwitte vlek, iets achter het midden op de buitenhelft der dekschilden, welke, door eene evenzoo gekleurde streep, over de 4e tusschenruimte met den schouder verbonden is. Ook een ♀ uit Oosterbeek vertoont deze teekening, maar uiterst flauw. Een ♀ exemplaar, dat ik, door de vriendelijkheid van Dr. *D. Mac Gillavry*, uit Kerkrade (ex coll. *Latiers*) ontving, vertoont wel de lichte vlek, maar niet de lijnvormige voortzetting op de 4e tusschenruimte; slechts langs den uitersten zijrand is nog iets geelachtig te zien. Dit zou dan de a. **bimaculatus**

Donov. zijn. Door meerdere auteurs en ook in mijne Col. Neerl. II p. 202 wordt gesproken van „dekschilden zelden met geelwitte vlekken”. In l.c. sprak ik van een zwak aangeduiden, glasachtigen dwarsband achter het midden der dekschilden, in de opvatting, dat, wanneer van twee lichte vlekken gesproken wordt, deze twee voor de beide dekschilden te zamen gelden, wat ook door *Paul Kuhnt* in zijne Illustr. Bestimm. Tabellen 1913, blz. 467 fig. 16 duidelijk is afgebeeld.

- Op blz. 369. **Sitodrepa panicea** L. (2189). Ongewoon groote exemplaren werden als **ireos** Rey, ongewoon kleine exemplaren als **pusilla** Gyll. geduid.
- „ „ 394. **Anthicus antherinus** L. (2304). In tegenstelling van wat ik in Col. Neerl. II. blz. 322 schreef, vertoonen de meeste inlandsche exemplaren roodbruine of geelachtige schenen; de dijen en sprieten zijn zwart (type). Bij een exemplaar van het type, uit Scheveningen, is de achterste roode band zeer smal en weinig duidelijk. Dan komen exemplaren voor, bij welke de schenen wat donkerder zijn. Bij een exemplaar uit Spaarndam (door de vriendelijkheid van den Heer *J. Broerse* ontvangen) zijn ook de schenen zwart en de achterste roode vlekken op de dekschilden zeer flauw aangeduid; de voorste vlek is meer tot de schouders beperkt (var. b. *de Marseul*). Bij een exemplaar uit Middelburg, dat tot de a. *semitestaceus* Pic overgaat, zijn de sprieten en pooten geheel geelrood, de schoudervlekken meer uitgebreid (var. a. *de Marseul*).
- „ „ 407. **Leptura cerambyciformis** Schrnk. (2338). Van den Heer *P. van der Wiel* ontving ik, met mijn dank, de a. **bescidica** Reitt. (op *Aegopodium*) en de a. **sexpunctata** Muls. (op *Valeriana*), uit Winterswijk, Juni.
- „ „ 412. **Callidium aeneum** de Geer (sub-gen. *Callidostola* Reitt., (2368bis). De Heer *C. J. Dixon* ving, bij Loosduinen, een ♀ op planken, uit

- Duitschland afkomstig. Met mijn dank werd het exemplaar voor mijne collectie bestemd.
- Op blz. 418. **Dorcadion fuliginator** L. (2378bis). De ♂♂ werden rondlopende waargenomen, terwijl de ♀♀ meer tusschen graswortels verborgen zitten en daardoor minder gevangen worden.
- „ „ 419. **Pogonochaerus hispidulus** Pill. (2388bis). Een exemplaar werd door den Heer *P. van der Wiel* bij Winterswijk gevangen en met mijn dank voor mijne collectie afgestaan.
- „ „ 434. **Adoxus obscurus** L. (2476). De heer *B. H. Klynstra* ving bij Laag Soeren exemplaren van de a. **Weisei** v. Heyd, en een paar exemplaren, welke geheel licht steenrood zijn, met evenzoo gekleurde pooten; slechts de laatste 6 sprietleedjes, het laatste lid der tasters en de knieën zijn zwart. Kop en halsschild iets donkerder rood dan de dekschilden. Ik beschouw deze exemplaren als niet uitgekleurd en vermoed, dat exemplaren, voor vele jaren door *Snellen van Vollenhoven*, uit Brummen (v. *Ittersum*), verkeerdelijk als het ras *vitis* F. geduid, dergelijken zullen geweest zijn. Met mijn dank werden dezen voor mijne collectie afgestaan. Vergelijk verder de beschrijving van het ras *vitis* en van de a. *epilobii* Weise in Col. Neerl. II blz. 427.
- „ „ 466. **Aphthona coerulea** Fourcr. (2610). Bij Aalsmeer werd door Dr. *D. Mac Gillavry* een exemplaar gevangen, bij hetwelk de basis der vóór- en middeldijen donker gekleurd is; een overgang tot * a. *pseudacori* Mrsh. Met mijn dank is het exemplaar voor mijne collectie afgestaan.
- „ „ 493. **Bruchus bixae** Drap. (2674ter). (Zie de beschrijving in: Entomol. Berichten Deel VI, No. 133, 1 Sept. 1923). In aantal, als schadelijk, waargenomen aan, uit Ascuncion in Paraguay, in Hilversum, ingevoerde zaden van *Bixa orellana* L., z.g. orleanzaden, waaruit eene roode en gele verfstof bereid wordt.

- Op blz. 493. **Bruchus quadrimaculatus** F. (2674quat.)
 Deze soort lijkt zeer op *chinensis* en zou daarmee allicht verward kunnen worden. Zij is nagenoeg even groot, maar langer ovaal (*chinensis* is kort-ovaal). Goed uitgekleurde exemplaren zijn zwartbruin, het achterlijf roodachtig. Halsschild aan de zijden, meer of minder over het midden en de twee karakteristieke viltvlekjes aan de basis witachtig behaard. Dekschilden met een breeden, roestkleurigen dwarsband achter de eenigszins zwart gevlekte basis; eene zwarte, meer of minder naar binnen uitgebreide zijvlek, alsmede de top zwart, daartusschen ook meer of minder roestkleurig gevlekt; bovendien met geel- en witachtige haarvlekjes. Soms zijn de dekschilden grootendeels zwart, of wel de donkere tinten zeer flauw aangeduid en het lichaam grootendeels roestkleurig. Pygidium geelachtig, met twee zwarte vlekken, over het midden en aan de zijden geelwit behaard. Mesosternum eenigszins witachtig behaard. Spriet en pooten roodgeel, de achterpooten of alleen de achterdijen ook wel iets donkerder. Lengte $2\frac{4}{5}$ —3 mm. Met *chinensis* in z.g. Kaapsche witbekjes en in Japansche erwten. *B. chinensis* werd nog, door wijlen Prof. Dr. *Vosmaer*, tusschen bami (*Hibiscus esculentus* L.), uit Madoera, levend aangetroffen.
- „ „ 523. **Rhynchites longiceps** Thoms. (= *Harwoodi* Joy), zie l.c. noot 1. en *Bedel—Ste. Claire Deville* „Faune du Bassin de la Seine” (Supplément aux **Rhynchophora** T. VI. 1888.) (2711bis). Onder mijne inlandsche exemplaren van *R. nanus* Payk. vond ik twee ♀♀, het eene uit Deventer (*P. Tesch*), het andere uit Exaten bij Baexem (Limb.) (*Wasmann*), welke volkomen aan de beschrijving beantwoorden. De voorschenen zijn, als bij *nanus*, recht, zonder kleine, haakvormige eindspoor aan den

binnen-tophoek. Beide soorten onderscheiden zich aldus:

Voorhoofd, met de oogen, hoogstens zoo breed als het halsschild aan den voorrand; de vertex verbreedt zich achter de oogen. Scutellairstreepje duidelijk aangeduid en uit een tamelijk groot aantal stippen bestaande. Bij het ♂ is de snuit matig lang, bij het ♀ vrij lang en slank, iets langer dan kop en halsschild te zamen. Lengte 2.5—3 mm. **longiceps** Thoms.

Voorhoofd, met de oogen, opvallend breder dan het halsschild aan den voorrand; de vertex verbreedt zich niet achter de oogen, de slapen loopen daardoor evenwijdig aan elkaar. Scutellairstreepje meestal rudimentair of onregelmatig aangeduid, uit slechts weinige stippen bestaande. Bij het ♂ is de snuit tamelijk kort, bij het ♀ matig lang. Lengte 2—2,3 mm. **nanus** Payk.

- Op blz. 531. **Barypithes araneiformis** Schrnk. (2736). Terwijl de ♀♀ opvallend breder en plomper zijn dan de ♂♂, is bij sommige ♀♀ de omtrek der dekschilden nagenoeg kogelrond en in het midden ruim tweemaal zoo breed als het halsschild. Bij het determineeren met *Formánek's* tabel (zie Col. Neerl. III. p. 531 noot 2) zou men eerder komen op de een of andere Oost-europeesche soort, b.v. *virguncula* Seidl., maar daar zijn de dekschilden bovenop meer gewelfd, terwijl bij onze exemplaren dezen bovenop meer vlak zijn. Van Dr. *A. Reclaire* kreeg ik, met mijn dank, een dergelijk, zeer donker ♀ met donkere pooten, uit Houthem, en zag ik ook dergelijke kastanjebruine exemplaren, met gele pooten, uit Limburg. Ik noem deze afwijking: ♀ forma **subrotundata**.
- „ „ 531. **Barypithes duplicatus** Keys (*pellucidus* Seidl.) (2738bis). Tot de in Nederland als *B. pellucidus* Bohm. geduide soort blijken ook exemplaren van *duplicatus* Keys gerekend te zijn. Beide soorten vertoonen op de dek-

schilden lange, opvallend sterk opgerichte haren, welke veel langer zijn dan de breedte eener tusschenruimte; ook bestaat bij beiden sexueel-dimorphisme. Behalve *Keys* (zie: Col. Neerl. III. p. 531 noot 5) geeft ook *J. Sainte Claire Deville* (Suppl. au Vol. VI de la Faune du Bassin de la Seine, par feu *L. Bedel*) een overzicht van de verschilpunten beider soorten, met welker beschrijvingen en het materiaal in mijne collectie, ik hierbij het volgende overzicht geef:

Eene in grootte zeer veranderlijke soort, bij welke de gemiddelde lengte opvallend meer is dan bij *duplicatus*. Gewoonlijk donkerder gekleurd, van pikzwart tot nagenoeg zwart, ook wel kastanjebruin en bij immature exemplaren zelfs licht roodbruin. Oogen wat meer uitpuilend. Pooten iets langer en dunner, bij het ♂ de voordijen vrij sterk, de middel- en achterdijen matiger verdikt. Halsschild smaller dan de dekschilden, bij het ♂ veel meer ontwikkeld dan bij het ♀, even lang als breed, met eenigszins halfcirkelvormig afgeronde, naar voren convergerende zijden. Dekschilden vrij lang-ovaal, bij het ♂ meer dan tweemaal zoo lang als breed; bij het ♀ aan de basis wat meer afgeknot dan bij *duplicatus*, waardoor de schouderhoeken duidelijker aangeduid zijn; bij groote ♀♀ zijn de tusschenruimten volkomen vlak, bij kleinere ♀♀ en bij de ♂♂ iets gewelfd. Lengte ruim 3-4 mm. Zou op *Ranunculus bulbosus* L. leven. Behalve de reeds (l.c. III en II p. 576) vermelde vindplaatsen, zag ik uit Zuid-Limburg slechts één enkel exemplaar (Heerlen). Ook in Frankrijk, Engeland, Denemarken, Z.-W. Noorwegen. In de collectie van Dr. *A. Reclaire* zag ik ook exemplaren uit Leipzig **pellucidus** Bohem.

Kleiner dan *pellucidus*, gemiddeld 3 mm., bij uitzondering slechts 2½ mm.; ook naar verhouding wat korter en breder, met krachtiger

ontwikkelde, iets kortere pooten; doorgaans lichter gekleurd, van kastanjebruin tot roodachtig-geelbruin, zeldzamer pekbruin; immature exemplaren geelbruin, tot zelfs geel; ook komen exemplaren voor met donkerder halsschild dan de dekschilden. Oogen weinig uitpuilend. Voordijen bij het ♂ sterk opgeblazen, ook de middeldijen krachtig ontwikkeld, de achterdijen matig verdikt. Halsschild bij het ♂ eenigszins kogelvormig, bovenop iets neergedrukt, bijna even breed als de dekschilden. Dekschilden bij het ♂ ongeveer tweemaal zoo lang als het halsschild, bij het ♀ tamelijk kort-ovaal; bij het ♀ is de beharing duidelijker dan bij *pellucidus*; de tusschenruimten bij beide seksen iets meer gewelfd. Uitsluitend in Zuid-Limburg waargenomen; zeer algemeen in mos op mergelsteen en aan den voet van lage planten. Twijfelachtig of ook bij den Haaggevangen, wellicht geïmporteerd of etiketverwisseling. Ook in Frankrijk (Rennes, Finistère, Limoge, Loire-Inférieure) en in Engeland (Kent-Margate). Deze soort vervangt *pellucidus* volgens *Deville*, in de armoricaine¹⁾ streken van Frankrijk, d.z. Bretagne en een deel van Normandië; bovendien komt zij voor in de Limousin en dan bij Hamburg en in Oost-Pruisen (*pellucidus* Seidl.); ook bezit ik exemplaren uit België (Brussel, Enghien, Lanaken) en van de omstreken van Parijs **duplicatus** Keys.

- Op blz. 574. **Furcipes (Anthonomus) rectirostris** L. (2901). Exemplaren welker dekschilden gelijkmatig beschud zijn, zonder vlekken (a. **unicolor** Faust), zag ik uit Exaten en Epen (Limb.).
- „ „ 611. **Phytobius muricatus** Ch. Bris. (3060bis). Dr. *A. Reclaire* ving bij Hilversum, Maart, één enkel exemplaar dat, met mijn dank, voor

1) *Armoricus* (lat. vorm *Aremoricus* — uit het Celtisch) d.i. aan zee liggend, zijnde eenige noordelijke kustlanden van het oude Gallië.

Vreemd is het, dat het voorkomen der beide soorten in Nederland, in hoofdzaak, juist het tegengestelde is; *pellucidus* vooral in de kustprovinciën, *duplicatus* daarentegen in Zuid-Limburg. Over exemplaren uit Gelderland kan ik geen oordeel vellen, daar ik die niet ter bezichtiging heb.

mijne collectie bestemd werd. Deze soort is door meerdere auteurs met *Ph. granatus* Gyll. verward, waardoor de synonymie tamelijk iingewikkeld wordt. Volgens *Redtenbacher*, *Seidlitz en Kuhnt* zou onze soort, wegens de ongetande klauwen, *granatus* Gyll. moeten heeten, terwijl *Bedel*, *Reitter* en de *Coleopt. Neerl. II* en *III* aan laatstgenoemde soort getande klauwen toekennen, wat m.i. volkomen juist is. De verwarring is zoo groot, dat *Seidlitz* (*Fauna Baltica* en *Fauna Transsylvanica*) voor de soort met getande klauwen den nieuwen naam *Brisouti* invoerde en *muricatus* Bris. als synoniem met *granatus* Gyll. (Schönh.) beschouwde. De synonymie zou nu moeten zijn:

Phytobius muricatus Ch. Bris., *Bedel*, *Reitt.*, *Cat. Col. Eur. 1906*, *Everts l.c.* (= *granatus* *Thoms.* (non Gyll.), *Redtb.*, *Seidl.*, *Kuhnt.*

Phytobius granatus Gyll. (Schönh.) (non *Thoms.*), *Bedel*, *Reitter*, *Cat. Col. Eur. 1906*, *Everts l.c.*; (= *Brisouti* *Seidl.*, *muricatus* *Kuhnt.*) De beschrijving van *Th. granatus* Gyll. (Schönh.) bij *Redtenbacher* (*Faun. Austr. 2e ed. 1874 p. 354*) past volkomen op *muricatus* Ch. Bris.; de ware *granatus* schijnt hij niet gekend te hebben. Toch is dit vreemd, daar ik zelf bij Salzburg twee exemplaren ving en ook een paar uit Weenen, van wijlen *Ludwig Miller*, ontving; deze hebben allen getande klauwen. Ook dergelijke exemplaren uit Frankrijk (*Minsmer*) uit de collectie van wijlen *Mr. Leesberg* zijn als *granatus* Gyll. gedetermineerd. De in „*Col. Neerl. II*, p. 696, noot¹)” vermelde exemplaren van *Ph. muricatus* Ch. Bris. behooren tot *granatus* Gyllh., daar de klauwen, bij nader onderzoek, toch blijken getand te zijn.

Op blz. 614. **Baris picicornis** Mrsh. (3070). De a. **virescens** Brullé bij Bunde en op den St. Pietersberg (Limb.), Juni. Met mijn dank ontving ik een exemplaar van Dr. D. Mac Gillavry.

- „ „ 639. **Myelophilus piniperda** L. (3185). De a.
rubripennis Reitt. met het type.

Den Haag.

ED. EVERTS.

DERDE LIJST VAN VERBETERINGEN EN
DRUKFOUTEN
in „Col. Neerl. III” 1922.

- Op Blz. 134. Bij **Stenus clavicornis** Scop. staat als
synoniem: **speculator** Lec., moet zijn van:
Boisd. et Lacord.
- „ „ 274. Bij **Trogoderma quinquefasciatum** J. du Val
staat: „Deze **vrij** onbekende enz.” lees:
Deze **mij** onbekende enz.
- „ „ 279. **Latelmis Volkmar** Panz. moet heeten:
Volckmar; *Müller* schreef ten onrechte
Volkmar.
- „ „ 281. **Dryops** Oliv. wordt: **Helichus** Er. (niet
Helichrus enz. Ook op meerdere plaatsen
in België gevangen; wat doelt op de soort:
substriatus Müll.
- „ „ 296, regel 18 v. o. staat: **viridicolis**; lees: **viridicollis**.
- „ „ 299, regel 3 v. b. staat **exsculptus**; lees: **exsculptus**.
- „ „ 401, regel 23 v. o. staat: **Harpium**; lees: **Hargium**.
- „ „ 487, regel 9 v. b. staat: **Sphaeroderma rubrum**
Graëlls; lees: **rubidum**.
- „ „ 550, regel 29 v. b. staat **altermans**; lees: **alternans**.
- „ „ 567, regel 20 v. o. staat **atricornis**; lees:
atrirostris.
- „ „ 667, in kolom 2 staat *Thinophyllus*; lees *Thinophilus*.

In „Col. Neerl. II” 1903.

- „ „ 420. Bij **Cryptocephalus punctiger** Payk. staat
bij vergissing: Uitsluitend bij Venlo gevangen;
lees: bij Roermond. Ook in Col. Neerl. III.
1922, blz. 431 aldus lezen.

Den Haag.

ED. EVERTS.